

Verantwoorden in tijden van verandering; op zoek naar nieuwe vormen van samensturing

Themabijeenkomst kUS 1 juni 2017

Op 1 juni organiseerde het kennisplatform Utrecht Sociaal (kUS) een bijeenkomst met het thema 'Verantwoorden in tijden van verandering; op zoek naar nieuwe vormen van samensturing'.

Zo'n 80 mensen verzamelden zich bij congrescentrum en architectuurtuin 'Makeblijde' in Houten voor een interessant programma onder het swingende voorzitterschap van Laurens de Graaf, lector Organisatie van Verandering in het Publieke Domein.

Hiërarchische verantwoording

[Thijs Jansen \(filmpje\)](#), directeur Stichting Beroepseer, beet het spits af en verhaalde over het feit dat er nog steeds veel hiërarchische verantwoording (top/down) is. Hij noemde een aantal factoren die hier volgens hem debet aan zijn:

1. Angst (voor factoren die invloed hebben op je werk), 2. Eigenbelang (bijvoorbeeld omdat je je eigen organisatie draaiende moet houden), 3. Abstractie (het gaat te veel over abstracte begrippen in plaats van concrete oplossingen) en 4. 'Geld'denken (heel veel verantwoording gaat over geld. De ervaring leert dat als er gefocust wordt op de kosten dat dan de kwaliteit omlaag gaat).

Jansen noemt als oplossingsrichtingen om verandering in de bestaande verantwoordingscultuur te bewerkstelligen:

- decide en defend: bedenk waar je voor wilt staan en welk verschil je wil maken en ga daar dan ook voor;
- eigenbelang een zichtbare rol geven en een langer termijn perspectief bieden aan organisaties. Dat ontbreekt vaak in de aanbestedingscultuur;
- verdwijnen van het wij en zij denken bij gemeenten en maatschappelijke organisaties;
- kiezen voor kwalitatief goede dingen in plaats van voor minder geld;
- burger meenemen in het verantwoordingsproces;
- bemoedigen door de overheid van goede initiatieven.

Voorbeelden van nieuwe vormen van sturing en verantwoording

Na de plenaire inleiding gaven vertegenwoordigers van de [gemeenten Utrecht \(filmpje\)](#), [Zeist \(filmpje\)](#) en [Hilversum \(filmpje\)](#) aan hoe zij vorm geven aan nieuwe vormen van samensturing met organisaties in het sociaal domein.

In de gemeente Utrecht is men een verantwoordingsstelsel aan het ontwikkelen op basis van de principes van Simons (zie ook de ppt van Gerbrich Kuperus en <http://www.house-of-control.nl/managementcontrol-levers-of-control-simon.html>). In de gemeente Zeist maakt men gebruik van de driehoek van het instituut voor Publieke Waarden om onorthodoxe oplossingen te verantwoorden als regels de beste oplossing in de weg staan (<https://www.youtube.com/watch?v=86K59zHsN0U>). In de gemeente Hilversum onderzoekt men hoe narratieve methodieken het kwantitatief verantwoorden kan aanvullen ([sheet narratieve monitoring in Hilversum](#) en <https://www.movisie.nl/artikel/werken-aan-outcome-hilversum-narratieve-methode>).

Bestuurders van [MeanderOmnium \(filmpje\)](#) en Lister ([filmpje](#)) reageerden hierop. Zij voerden aan dat men niet meer moet verantwoorden om het verantwoorden zelf (strijd tegen de systemen!). Het proces begint met het creëren van gezamenlijke waarden, uitgangspunt voor verantwoorden moet gezamenlijk leren zijn en wil je verandering bewerkstelligen dan is het van belang te gaan staan voor de waarden die je wilt realiseren: no nuts no glory. Kijk naar: draagt het daadwerkelijk bij en zo niet, heb dan het lef om ermee te stoppen. En bepaal niet voor inwoners wat goed is, maar vraag en betrek hen vooraf.

Break out sessies

Na het plenaire gedeelte wisselden de deelnemers in break out sessies informatie uit over hoe men binnen hun organisaties en gemeenten verantwoordt, hoe dit beter en efficiënter kan en wat voor kennis of informatie daarvoor nodig is. Een schat aan [good practices \(filmpje\)](#) werd uitgewisseld.

Andere interessante documenten over dit onderwerp zijn te vinden via onderstaande links:

- [Control in Balans: een afwegingkader](#)
- [Meervoudig verantwoorden](#)
- [Overheidsbeleid moet meebewegen met voorspelbare verrassingen](#)